Indsatser mod negativ social arv

Analyse af indsatsen på Gildbroskolen

Dato
30.06.2011

Ref
anh/smj

Jnr
2008-0196

Et projekt om negativ social arv

Dette notat er en analyse af den indsats som Gildbroskolen har iværksat i forbindelse med et projekt om at bryde den negative sociale arv[1]. Projektet er et samarbejde mellem Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) og tre institutioner i Ishøj Kommune om at udvikle og evaluere en fælles indsats. De tre institutioner som deltager i projektet, er Tvillingehuset, Gildbroskolen og Gildbro SFO.

Målgruppen for analysen

Analysen henvender sig til de tre institutioner i Ishøj Kommune og skal bidrage til deres vurdering og udvikling af indsatsen. Desuden er analysen tænkt som inspiration til kommuner, institutioner, forskere og konsulenter som arbejder med at udvikle og evaluere indsatser der sigter mod at bryde den negative sociale arv.

Forfatterne til analysen

Analysen er udarbejdet af specialkonsulent Signe Mette Jensen fra EVA's enhed for grundskole og ungdomsuddannelser og evalueringskonsulent Andreas Hougaard fra EVA's enhed for dagtilbud for børn.

Indsatsen i projektet

Medarbejdere fra de tre institutioner har i samarbejde med EVA opstillet en indsatsteori til brug for projektet. Indsatsteorien viser hvilke resultater institutionerne gerne vil opnå med indsatsen, og hvordan de forventer at de valgte aktiviteter vil føre til disse resultater. Indsatsteorien for projektet findes på EVA's hjemmeside: www.eva.dk.

Målet for indsatsen er at gøre børnene i stand til at deltage i formelle og uformelle fællesskaber med mulighed for læring.

[1] Dokumentet *Grundantagelser* beskriver begrebet negativ social arv som det forstås i dette projekt. Dokumentet findes på EVA's hjemmeside: www.eva.dk.

DANMARKS EVALUERINGSINSTITUT
Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø
T 35 55 01 01
F 35 55 10 11
E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Indsatsen består af syv dele:

- Modtagerbevidst kommunikation
- Viden om det enkelte barns interesser
- Trivselssamtaler
- Relationer mellem børn og voksne
- Struktur
- Genkendelighed
- Sociale spilleregler.

De tre institutioner har hver især besluttet hvordan de vil arbejde med de forskellige dele af indsatsen. De konkrete handlinger indføres i et aktivitetsskema som findes på EVA's hjemmeside: www.eva.dk.

Tvillingehuset iværksatte indsatsen for de kommende skolebørn i efteråret 2009 og fortsatte frem til 1. april 2010 hvor Gildbro SFO overtog den pågældende børnegruppe. Efter sommerferien 2010 har Gildbroskolen og Gildbro SFO videreført indsatsen.

Analysens fokus

Analysen fokuserer på hvordan 0. B og 0. C på Gildbroskolen siden skolestarten 2010 har arbejdet med de forskellige dele af indsatsen, og hvilke resultater der kan ses i lyset af de forventninger som fremgår af indsatsteorien.

Analysens datagrundlag

Notatet bygger primært på ti interview med medarbejdere og skolelederen på Gildbroskolen. Følgende interview er gennemført i løbet af skoleåret 2010/2011:

- Fem korte statusinterview med børnehaveklasselederne i 0. B og 0. C i september, oktober, januar, februar og april
- To interview med børnehaveklasselederen, nedordningslæreren[2] og hjælpelæreren i 0. B i november og maj (dog uden nedordningslæreren i maj)
- To interview med børnehaveklasselederen, nedordningslæreren og hjælpelæreren i 0. C i november og maj
- Interview med skolelederen i november.

Interviewpersonerne har deltaget i projektet i forskelligt omfang: Børnehaveklasselederen i 0. C har deltaget i udviklingen af indsatsteorien og den konkrete udformning af indsatsen på Gildbroskolen. Børnehaveklasselederen i 0. B og de to nedordningslærere har kun deltaget i den konkrete udformning af indsatsen. De to hjælpelærere har ikke deltaget i projektets aktiviteter ud over den daglige indsats i forbindelse med projektet. Skolelederen har løbende fulgt projektet.

Forud for interviewene i november og maj foretog EVA observationer en enkelt dag for at få indblik i hverdagen på skolen og for at kunne drøfte observationerne under interviewene med 0. B og 0. C. Disse observationer indgår også som datagrundlag i analyserne. Desuden

[2] Nedordningslæreren er klassens kommende lærer i 1. klasse som deltager i dele af 0. klasses program.

indgår et referat af et møde om konkretisering af indsatsen på Gildbroskolen hvor kommunens skole-hjem-vejleder deltog.

Opbygning af analysen

I notatet gør EVA særskilt status over indsatsens syv dele. Hvert afsnit starter med at fastlægge intentionen med delindsatsen, dvs. hvad delindsatsen går ud på, og hvad projektmedarbejderne forventer at effekten af delindsatsen vil være. Projektmedarbejderne er de medarbejdere fra Tvillingehuset, Gildbroskolen og Gildbro SFO som har deltaget i udviklingen af indsatsteorien i samarbejde med EVA.[3] Herefter beskrives det hvordan indsatsen er gennemført på Gildbroskolen, og hvilke resultater der kan ses i datamaterialet.

Modtagerbevidst kommunikation

Intention

Den første del af indsatsen handler om modtagerbevidst kommunikation. Modtagerbevidst kommunikation går ud på at informere forældrene på forskellige måder om de aktiviteter som børnene skal deltage i. Informationsformerne kan variere alt efter formålet og alt efter hvem forældrene er.

Gildbroskolen har valgt at arbejde med modtagerbevidst kommunikation ved dels at sende sms-påmindelser til forældrene om aktiviteter og nødvendigt udstyr i den forbindelse, dels at gennemføre et introforløb som er tilpasset den lokale forældregruppe.

Introforløbet består af en aften dagen før børnenes skolestart hvor forældrene pynter op i klasseværelset, og et forældremøde umiddelbart efter skolestart. Forældremødet fokuserer på inddragelse af forældrene og opbygning af relationer og netværk. Skolen vil samarbejde med SFO'en, skole-hjem-vejlederen og klassens forældrerådsrepræsentanter om at sikre forældrenes deltagelse i introforløbet og de senere forældrearrangementer.

Medarbejderne på Gildbroskolen har en forventning om at denne indsats vil føre til dels at forældrene deltager i skole-hjem-samarbejdet, dels at børnene møder til tiden og har det nødvendige udstyr med så de kan deltage aktivt i aktiviteterne.

Indsats og effekt

Begge 0.-klasser iværksatte introforløbet.

8 ud af 18 forældre i 0. B og 7 ud af 17 forældre i 0. C mødte op til oppyntningsaftenen dagen før børnenes skolestart. Børnehaveklasselederne oplevede at stemningen var positiv, og at arrangementet gav dem et bedre kendskab til de fremmødte forældre og en god kontakt på første skoledag og det første forældremøde.

Alle forældrene mødte op første skoledag, og næsten alle til det første forældremøde (i den ene klasse var to forældre fraværende). Børnehaveklasselederne fortalte at forventnin-

[3] Forventningerne til effekten af indsatsen har i nogle tilfælde udviklet sig i forbindelse med konkretiseringen af indsatsen i institutionerne. I notatet vil det fremgå når det er medarbejdernes forventninger og ikke projektmedarbejdernes forventninger der er tale om.

gen om forældrenes fremmøde blev understreget kraftigt i invitationerne til de to arrangementer, og de vurderede at det var afgørende for at så mange forældre mødte op. Børnehaveklasselederne fortalte at de næste gang vil formulere det lige så tydeligt i indbydelsen til oppyntningsaftenen for at få flere forældre til at deltage.

Børnehaveklasselederne mener også at deres samarbejde med SFO'en og kommunens skole-hjem-vejleder har haft betydning for fremmødet. SFO'ens medarbejdere var opmærksomme på at minde forældrene om første skoledag, og skole-hjem-vejlederen spillede en aktiv rolle i forhold til at få forældrene til at møde op til det første forældremøde. I invitationen til forældremødet fremgik det at de forældre som ikke kunne deltage, skulle melde afbud til skole-hjem-vejlederen. Skole-hjem-vejlederen ringede desuden til de forældre som ikke havde meldt sig til eller meldt afbud inden tidsfristen. Skole-hjem-vejlederen er overbevist om at forældres manglende fremmøde til skolens arrangementer skyldes uvidenhed om at det har betydning for deres barn. Hun mener desuden at det er en fordel at børnehaveklasselederne inddrager skole-hjem-vejlederen i at sikre forældrenes deltagelse fordi eventuelle konflikter i den forbindelse ikke vil påvirke det fremtidige samarbejde mellem forældrene og børnehaveklasselederne.

Til forældremødet i den ene klasse indledte skole-hjem-vejlederen med et oplæg om forældrenes ansvar for børnenes skolegang hvor hun blandt andet foretog en afstemning om forældrenes holdning til at komme for sent. Herefter igangsatte børnehaveklasselederen en debat om fødselsdagsregler ud fra nogle åbne spørgsmål. Derefter blev intranettet introduceret, og forældrene fik udleveret deres koder. Som afslutning fik forældrene mulighed for at stille spørgsmål med udgangspunkt i en seddel med praktiske oplysninger. Denne seddel ville børnehaveklasselederen normalt have brugt til at gennemgå hvad der var forældrenes ansvar. Børnehaveklasselederen oplevede at den nye form på forældremødet i højere grad gjorde det til forældrenes møde, samtidig med at det fritog ham fra rollen som den med den løftede pegefinger.

Børnehaveklasselederen oplevede at skole-hjem-vejlederens oplæg om forældrenes ansvar fik en positiv virkning i forhold til at få børnene til at møde til tiden om morgenen, men at nogle af forældrene i mindre grad levede op til deres ansvar efter et stykke tid. Børnehaveklasselederen vurderer at en tredjedel af børnene ofte møder for sent, og at en tredjedel møder for sent en gang imellem. Registreringer af fremmødet viser at det er de samme børn som kommer for sent – for nogles vedkommende et kvarter to til tre gange om ugen. Der er ifølge børnehaveklasselederen ikke nogen særlige kendetegn ved den gruppe der kommer for sent.

Børnehaveklasselederen oplever at børnene føler sig beklemte når de ankommer for sent til klassen, og han gør derfor meget ud af at det ikke skal blive en dårlig oplevelse for børnene at de bliver afleveret for sent. Derfor hilser børnehaveklasselederen og hjælpelæreren pænt på forældrene og påtaler problemet over for dem i en anden sammenhæng, fx til skole-hjem-samtalen.

I løbet af skoleåret har børnehaveklasselederen fulgt op på problemet med børnenes fremmøde i erkendelse af at introforløbet ikke var nok. Han sendte et brev hjem til forældrene hvor han påtalte problemet, men oplevede at det ligesom introforløbet kun havde effekt umiddelbart efter påtalelsen og ikke i det lange løb. Børnehaveklasselederen har der-

for sammen med hjælpelæreren ændret strategien for at imødegå problemet. Strategien går ud på at starte kl. 8.00 med protokollen, registrere de enkelte børns fremmøde mere præcist end før og skrive det ind i elevplanerne. Registreringerne af fremmødet bliver som for de andre klasser videregivet til ledelsen som kan udarbejde statistik over de enkelte børn og klasserne.

Til næste år vil børnehaveklasselederen gøre mere ud af at fortælle forældrene hvor vigtigt det er for børnenes faglige udvikling og sociale liv at de møder til tiden og får en god start på dagen. Til det første forældremøde vil han desuden gøre opmærksom på hvordan fremmødet bliver dokumenteret i skolens statistik og elevplanerne.

Den anden del af indsatsen som går ud på at informere forældrene via sms, er blevet afprøvet af den ene børnehaveklasseleder. På første skoledag indsamlede han forældrenes mobilnumre. Sms-beskeder blev brugt første gang til at minde forældrene om forældremødet fire timer før det startede. Børnehaveklasselederen har siden brugt sms-beskeder til at minde forældrene om at tilmelde sig forældreintra. Efterfølgende har han mindet forældrene om beskeder som var lagt på forældreintra, for at få dem i gang med dagligt at bruge denne informationskilde. Endelig har han brugt sms-beskeder til at minde forældrene om at børnene skal medbringe gymnastiktøj. Det er ikke muligt at vurdere hvilken betydning denne kommunikationsform har haft.

Viden om det enkelte barns interesser

Intention

Den anden del af indsatsen handler om at opnå viden om det enkelte barns interesser for at kunne inddrage viden om dette barns kompetencer, resurser og interesser i tilrettelæggelsen af de voksenstyrede aktiviteter.

Gildbroskolen har valgt at arbejde med viden om det enkelte barns interesser med fokus på det gode frikvarter frem for på de voksenstyrede aktiviteter.

Medarbejderne vil instruere børnene i forskellige udendørslege og udarbejde et menukort med billeder af aktiviteterne. Billederne er udgangspunkt for et interview med barnet om dets interesser og præferencer i forhold til udendørslegene. Menukortet vil mindst en gang om ugen blive brugt til at indgå aftaler med børnene om det kommende frikvarter.

Medarbejderne oplever at den nuværende børnegruppe har behov for en del struktur sammenlignet med tidligere årgange, og derfor er det meningsfuldt at undersøge børnenes interesser med udgangspunkt i en række valgmuligheder som indebærer regelbundne samværsformer.

Medarbejderne på Gildbroskolen har en forventning om at indsatsen vil føre til gode frikvarterer som kan have en positiv indvirkning på klassens relationer.

Indsats og effekt

I begge børnehaveklasser blev børnene introduceret til udendørslege i forbindelse med gymnastiktimerne. Herefter er legene i den ene af klasserne blevet brugt som aktivitet i for-

bindelse med tre frikvarterer. I den anden klasse er legene blevet brugt ad hoc som en aktivitetsmulighed for børnene. Ingen af klasserne har afprøvet menukortet og interviewet. Den ene børnehaveklasseleder overvejer at bruge disse muligheder næste år.

I den klasse hvor legene er blevet brugt i tre frikvarterer, blev aktiviteterne igangsat ved at børnehaveklasselederen skrev nogle lege op på tavlen og bad børnene om at melde sig til en af dem.

Børnehaveklasselederen i denne klasse vurderede at udendørslegene er en aktivitet med et stort potentiale, navnlig for denne børnegruppe hvor nogle af børnene har svært ved at vurdere hvad der er en god leg. Han mener at det har været godt for børnegruppen at den i forbindelse med de tre frikvarterer har fået erfaring med at kunne mestre en leg sammen. Børnene har da også efterspurgt de strukturerede lege efterfølgende.

Ifølge børnehaveklasselederen skal man tage højde for en del når legene skal igangsættes i frikvartererne. Man skal være sikker på at der er ledige arealer til legene, og de forskellige lege skal kunne gennemføres med det antal børn der melder sig. Desuden er det vigtigt for denne børnegruppe at mængden af valgmuligheder er begrænset til fx to eller tre forskellige lege.

Trivselssamtaler

Intention

Den tredje del af indsatsen omfatter trivselssamtaler som går ud på at føre en dialog med barnet om dets trivsel i relationer og fællesskaber.

Gildbroskolen har valgt at gennemføre to årlige trivselssamtaler med det enkelte barn. Samtalen bygger på en spørgeguide af Helle Høiby (2008): *Ikke mere mobning*. Spørgeguiden indeholder spørgsmål om hvordan barnet trives i forskellige sammenhænge, hvad det beskæftiger sig med, hvem i klassen det typisk leger med, og hvordan det oplever kammeratskaber og roller i klassen. Som en del af samtalen skal barnet vælge de tre klassekammerater som det helst vil være venner med, og prioritere dem på en første-, anden- og tredjeplads. Når alle børnene har været til samtale, udarbejder medarbejderne et sociogram som viser hvor mange der har valgt de forskellige børn og med hvilken prioritet. Sociogrammet giver medarbejderne et overblik over hvilke børn der har risiko for at falde uden for de sociale relationer i klassen.

Trivselssamtalerne gennemføres sammen med SFO'ens medarbejdere.

Projektmedarbejderne har en forventning om at denne indsats vil udvikle relationerne i børnegruppen og skabe gensidig respekt og tillid i relationen mellem de voksne og barnet, hvilket forbedrer børnenes muligheder for at tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Trivselssamtalerne er blevet gennemført to gange i løbet af skoleåret i begge 0.-klasser – den første gang om efteråret sammen med medarbejdere fra SFO'en og den anden gang i foråret uden deltagelse af SFO'en.

I den ene af børnehaveklasserne blev trivselssamtalerne gennemført hen over tre dage. Børnene fik at vide at de skulle til samtale en og en, og at nogle skulle til samtale den pågældende dag og andre den følgende uge. Børnene fik ikke nærmere besked om indholdet af samtalen. Hver samtale varede ca. ti minutter, og når samtalen var færdig, skulle barnet gå tilbage til klassen og vælge det næste barn.

Børnene fulgte instruktionen og vendte tilbage til legen når de havde valgt et andet barn. Børnehaveklasselederen oplever at børn generelt følger instruktionerne i forbindelse med denne type aktiviteter. Hjælpelæreren mener at det kan have betydning at de før den første trivselssamtale havde været igennem en periode med test hvor de havde vænnet sig til at blive kaldt ind til testen i hold.

Børnehaveklasselederens indtryk var at børnene fik udbytte af samtalen. De kunne godt lide at være alene med de voksne i samtalerummet. Den anden børnehaveklasseleder mener dog ikke at samtalen i sig selv har haft betydning for relationen mellem den voksne og barnet som det fremgår af indsatsteorien. Det som udvikler relationerne, er ifølge denne børnehaveklasseleder det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

Begge børnehaveklasseledere fortalte at trivselssamtalerne og sociogrammet giver dem brugbar viden om relationerne i klassen.

I den ene 0.-klasse var der ca. syv børn der scorede lavt i sociogrammet der illustrerede relationerne mellem børnene, og for tre af børnenes vedkommende blev det vurderet som et problem der skulle tages hånd om. Det betød blandt andet at børnehaveklasselederen og hjælpelæreren i en periode havde ekstra opmærksomhed på at sluse en dreng ind i lege med andre børn og hjælpe ham med at fastholde legen. Børnehaveklasselederen vurderede at indsatsen har været med til at udvikle drengens kompetencer til at indgå i fællesskaber med de andre børn.

Børnehaveklasselederen ser sociogrammet som et godt redskab til at reflektere over relationerne og venskaberne i klassen. Med sociogrammet bliver man skarpere på hvor man skal rette blikket hen og hvilke dele af klassens liv der skal analyseres nærmere.

Nedordningslæreren i den ene børnehaveklasse har brugt Helle Høibys metode i en del år og ser muligheder i at bruge informationerne fra de første trivselssamtaler i børnehaveklassen.

Børnehaveklasselederne overvejer at holde begge trivselssamtaler i skolens regi til næste år. De oplevede at børnene blev forvirrede over at skulle forholde sig til både skole og SFO ved den første samtale. Den ene børnehaveklasseleder vil desuden gøre samtalen om efteråret mere enkel så den bliver en opvarmning til samtalen i foråret som følger Helle Høibys spørgeguide. Den anden børnehaveklasseleder vil være opmærksom på timingen af trivselssamtalerne så den viden hun får om barnet og dets relationer, kan bruges i samtalen med forældrene til forældrekonsultationerne.

Relationer mellem børn og voksne

Intention

Den fjerde del af indsatsen handler om at arbejde systematisk med at skabe relationer der er præget af troværdighed, stabilitet og anerkendelse, mellem voksne og børn.

Gildbroskolen har valgt at arbejde med denne del af indsatsen ved at registrere om alle børn deltager i en en til en-aktivitet og en smågruppeaktivitet med den voksne mindst en gang om måneden.

Projektmedarbejderne forventer at denne indsats vil medvirke til at opbygge relationer mellem børn og voksne som er præget af gensidig respekt og tillid, hvilket er en forudsætning for at børnene kan tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Børnehaveklasselederne begyndte fra november at registrere hvilke børn der deltog i en til en-aktiviteter og smågruppeaktiviteter med en voksen, men har dog ikke registreret dette konsekvent efter nytår. Børnehaveklasselederen og hjælpelæreren i den ene klasse mener at den løbende registrering er et godt redskab til at sikre at de når rundt om alle børn.

Aktiviteterne har i begge klasser primært bestået i at spille spil med børnene. Spilleaktiviteterne har været gennemført i forbindelse med legetiden, både i og uden for klasseværelset.

Den ene børnehaveklasseleder betragter spil som en aktivitet der er velegnet til at lære børnene sociale kompetencer og give dem erfaring med at det er reglerne der gør det sjovt at spille. Han ser den voksne som garant for at spillet foregår i en positiv atmosfære med fokus på samværet, og han forventer at børnene vil kunne drage nytte af denne erfaring, fx når de leger med hinanden i frikvarterne. Han mener desuden at spillene er god træning for de børn som typisk vælger at være sammen om fysiske aktiviteter – fx fangeleg i klassen.

Når børnehaveklasselederen skal sætte et spil i gang i en gruppe, foretrækker han at fordele rollerne mellem de voksne så den ene af de voksne spiller med børnegruppen og den anden er opmærksom på resten af klassen. Denne opdeling gør det muligt for den ene voksne at koncentrere sig om spillet og børnene.

Børnehaveklasselederen oplever at der er god stemning mellem børnene og den voksne i forbindelse med spillene, hvilket også var indtrykket ved observationerne i klassen. Samtalerne med børnene har typisk handlet om selve spillet, og nogle børn har fortalt om hvad de spiller eller har set andre spille derhjemme. I forbindelse med en til en-spil har børnehaveklasselederen erfaring med at der kan opstå fortrolighed mellem den voksne og barnet så de kan komme ind på emner som de ellers ikke har mulighed for i de små og store grupper.

Den anden børnehaveklasseleder bruger spillene til at skabe mulighed for nye konstellationer mellem børnene. Hun vurderede dog at det endnu ikke har haft betydning for de relationer børnene indgår i når de leger på egen hånd. Børnehaveklasselederen oplever spillene som en god aktivitet som børnene kan lide at deltage i. Aktiviteterne i smågrupperne giver

desuden mulighed for at få en anden viden om børnene og deres relationer end der ellers er mulighed for.

De børn der bliver udvalgt til at spille spil i de to klasser, er primært dem der ikke er beskæftiget med andet, eller dem som er i gang med en leg hvor de er "oppe at køre". De børn som uden videre går i gang med en leg og har gode legerelationer, kan være svære at få til at deltage i aktiviteter med de voksne og skal typisk forberedes på dette inden legetiden går i gang. Den ene børnehaveklasseleder opfatter det som et udtryk for at disse børn fungerer godt i klassen, og ser det som de voksnes primære opgave at udvikle deres relationer til de andre børn

Struktur

Intention

Den femte del af indsatsen handler om at give aktiviteter og samvær en klar struktur og løbende formidle hvad der skal ske.

Gildbroskolen har valgt at arbejde med struktur ved om morgenen at gennemgå dagens program ved hjælp af aktivitetsbilleder.

Projektmedarbejderne har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at skabe tryghed og forudsigelighed, hvilket er en forudsætning for at børnene kan tilegne sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Børnehaveklasselederne har siden november gennemgået dagens program ved hjælp af aktivitetsbilleder, den ene med ikoner på et smartboard og den anden med piktogrammer. Indtil da gennemgik de programmet ved at fortælle eller skrive på tavlen.

Den ene børnehaveklasseleder oplever at den systematiske gennemgang af dagens program er et velegnet redskab til at skabe struktur for børnene. Det giver børnene et overblik over dagen, og de voksne kan skabe forudsigelighed i løbet af dagen ved at referere til programmet – fx ved at sige: "Nu skal vi løbe en tur, og når vi kommer ind, skal vi lave opgaver." Løbeture er en fast del af børnenes program. De bliver sendt ud på forskellige ruter i løbet af dagen, fx "rutsjebaneturen" eller "tunnelturen".

Børnehaveklasselederen kan mærke det på børnene hvis dagens program ikke er blevet gennemgået, sådan som det skete en dag hvor han var nødt til at forlade klassen om morgenen. Børnehaveklasselederen oplevede at denne episode gav anledning til usikkerhed om dagens aktiviteter.

Børnehaveklasselederen mener også at det har positiv betydning at børnene får mulighed for at give udtryk for hvilke aktiviteter de glæder sig til, og hvilke de glæder sig mindre til, mens programmet bliver gennemgået. Det gør det nemmere for børnene at deltage i aktiviteterne når de når til dem i dagens program.

Nedordningslæreren mener at den metode som går ud på at bruge ikoner på et smartboard og strege ikonerne over efter endt aktivitet, er meget velegnet til at skabe overskuelighed for børnene.

Den anden børnehaveklasseleder gennemgår dagens program ved hjælp af piktogrammer. Da EVA observerede undervisningen i november, sad børnehaveklasselederen med piktogrammerne foran sig ved katederet da børnene mødte. To af børnene sad sammen med hende og snakkede om hvad klassen skulle foretage sig i dag, og sammensatte dagens program på katederet. Et af dem hjalp med at sætte piktogrammerne op på tavlen. Senere gennemgik børnehaveklasselederen programmet for klassen ved at pege på piktogrammerne et efter et og spørge børnene om hvad aktiviteten gik ud på. Flere af børnene virkede opsatte på at fortælle hvad piktogrammerne betød.

Ved EVA's observationer i november og maj blev dagens program indledt med at børnehaveklasselederen kaldte et af børnene op til tavlen. Hun spurgte klassen hvilken dag det var, og guidede barnet til at skrive dagens navn på tavlen. På samme måde blev datoen, årstiden og vejret gennemgået, og til sidst sagde børnene en sætning i kor: "I dag er det mandag den 15. november, det er efterår og skyet."

Da EVA observerede undervisningen i november, viste nogle af børnene interesse for piktogrammerne i løbet af dagen, fx mindede et af børnene børnehaveklasselederen om at der skulle sættes kryds ved det relevante billede når aktiviteten var afsluttet, og et andet kommenterede at billederne var væk fra tavlen, da en af EVA-konsulenterne havde lånt dem til kopiering.

Børnehaveklasselederen arbejder med stort set samme program hver dag, og hun oplever at børnene er blevet fortrolige med programmet. Under interviewet i maj var hun gået væk fra at gennemgå programmet om morgenen, men vurderede at det var vigtigt for børnene at piktogrammerne stadig var synlige på tavlen.

Genkendelighed

Intention

Den sjette del af indsatsen handler om genkendelighed og går ud på at Tvillingehuset, Gildbro SFO og Gildbroskolen udveksler viden om metoder og lader aktiviteter gå igen i de tre institutioner.

De tre institutioner har besluttet at arbejde med "de tre h'er": hilse, hygiejne og hensyn. Gildbroskolen vil arbejde med det at hilse ved at de voksne møder ti minutter før om morgenen og hilser på børn og forældre, og ved at den voksne og barnet siger godmorgen til hinanden ved gennemgangen af protokollen. Medarbejderne betragter det at kunne hilse som en væsentlig social kompetence som det er vigtigt at børnene tilegner sig.

De tre institutioner vil desuden bruge et særligt håndtegn til at skabe ro blandt børnene i forbindelse med voksenstyrede aktiviteter: en metode der allerede praktiseres på Gildbroskolen.

Endelig skal institutionerne mødes for at drøfte metoder og aktiviteter og forventninger mellem faggrupperne.

Projektmedarbejderne har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at skabe tryghed og forudsigelighed, hvilket er en forudsætning for at børnene kan tilegne sig sociale kompetencer og indsigt i sociale spilleregler.

Indsats og effekt

Den ene af børnehaveklasselederne har altid mødt i klassen lidt før børnene om morgenen. Den anden børnehaveklasseleder er begyndt på det og kan se fordelene ved det. Børnene har ikke mulighed for at starte konflikter med hinanden ligesom når de er uden opsyn, og børnehaveklasselederen kan sætte aktiviteter i gang som forbereder undervisningen. Det er med til at give en god start på dagen:

Sidste år brugte jeg lang tid på at løse konflikter når jeg kom klokken otte. Så havde de nået at sætte en leg i gang, og nogle havde nået at ødelægge det. Men det oplever vi ikke nu hvor vi er der. Så på den måde kommer man rigtig godt i gang med dagen på en positiv måde. Det synes jeg virkelig det bidrager til.

Børnehaveklasselederne er også begyndt at hilse på børnene enkeltvis om morgenen, og det har den ene børnehaveklasseleder valgt at gøre med håndtryk. Han har i idrætstimerne øvet med børnene hvordan man giver hånd, ser hinanden i øjnene og siger godmorgen, og så har han aftalt med børnene at de fremover skal give hånd til de voksne når de møder om morgenen.

Børnehaveklasselederen oplever at håndtrykket giver en god kontakt til børnene. Denne oplevelse stemmer overens med EVA-konsulenternes observationer som viste en meget positiv stemning omkring det at hilse på hinanden. Børnehaveklasselederen oplever desuden at han får en bedre fornemmelse af hvordan det enkelte barn har det fra morgenstunden, og har mulighed for at spørge hvis han fornemmer at der er noget galt.

Under gennemgangen af protokollen får børnehaveklasselederen og barnet øjenkontakt, og de siger godmorgen til hinanden. Den ene af børnehaveklasselederne mener at man ved at sige godmorgen får signaleret at man er interesseret i barnet og ikke blot skal finde ud af om det er til stede:

Der er en hel anden stemning om det at råbe op: "Vi er ikke bare ude på at tjekke om I pjækker, vi vil faktisk gerne hilse på jer og lige høre jeres stemme".

Børnehaveklasselederen synes at de får hilst lidt rigeligt på hinanden om morgenen ved både at give hånd og sige godmorgen ved protokolgennemgangen, men han oplever at det er en god måde at komme i gang med dagen på. Nedordningslæreren har en positiv oplevelse af hilserutinen og vil fortsætte med at hilse på børnene enkeltvis når hun overtager dem til det næste skoleår.

Sociale spilleregler

Intention

Den syvende del af indsatsen handler om sociale spilleregler og går ud på at italesætte sociale spilleregler for børnenes samvær på en positiv måde.

Gildbroskolen har valgt at bruge begrebet hensyn som omdrejningspunkt for en dialog med klassen om sociale spilleregler i og uden for klassen. Dialogen skal munde ud i positivt formulerede klasseregler.

Projektmedarbejderne har en forventning om at denne indsats vil medvirke til at børnene tilegner sig sociale kompetencer og spilleregler.

Indsats og effekt

Børnehaveklasselederen i den ene klasse har formuleret positive klasseregler sammen med børnene. Han begyndte med at tale med børnene om hvad det vil sige at vise hensyn, og brugte et billede med at kaste en sten i vandet og sprede gode eller dårlige cirkler. Herefter formulerede han ca. ti klasseregler med børnene på smartboardet og skrev dem op på et stykke papir som blev lamineret og hængt op i klassen.

Børnene talte meget i forbudssprog, fx at man ikke må skubbe og slå, men blev med børnehaveklasselederens hjælp efterhånden sporet ind på at formulere positive klasseregler. Børnehaveklasselederen gav plads til konkrete spilleregler som gav mening for børnene, fx at man gerne må vise det til de andre børn hvis man har fundet et dyr. Det tog ca. 45 minutter at aftale klassereglerne med børnene.

Børnehaveklasselederen oplever at klassereglerne har været en hjælp efterfølgende fordi han nu kan referere til nogle fælles formulerede regler i stedet for eventuelt at irettesætte børnene. Nedordningslæreren vil tage reglerne med sig når hun overtager børnene til næste år, og videreudvikle dem med klassen.

Ud over klassereglerne i den ene klasse er der i begge klasser indført en såkaldt krammepolitik som en metode til konfliktløsning. Krammepolitikken går ud på at børnene skal give hinanden et kram hvis de har været i konflikt med hinanden. Børnehaveklasselederne har gode erfaringer med metoden. De oplever at børnene lægger konflikterne bag sig og kommer videre. Den ene nedordningslærer oplever at det kan tage lidt overhånd når metoden bruges i forbindelse med de mindre situationer der opstår i løbet af dagen, men at det er en rigtig god metode til at løse de store konflikter.

Vurdering af den foreløbige indsats på Gildbroskolen

Medarbejderne i 0. B og 0. C har iværksat hovedparten af indsatsen i overensstemmelse med aktivitetsskemaet. Indsatsen har fokuseret på at opbygge strukturer som kan støtte børnene i at få hverdagen til at fungere i positivt samspil med voksne og andre børn. Medarbejderne oplever at den aktuelle børnegruppe har brug for mere støtte end en gennemsnitlig årgang.

Indsatsen i 0.-klasserne kan inddeles i fire områder:

- Positivt samvær i faste rutiner og regelbundne aktiviteter
- Opmærksomhed på trivsel og relationer i børnegruppen
- Systematisk fokus på alle børn
- Forældresamarbejde.

Det første indsatsområde går ud på at kombinere arbejdet med struktur og arbejdet med relationer i form af faste rutiner og regelbundne aktiviteter som indebærer positivt samvær. Det gælder morgenrutinen som indebærer en personlig hilsen ved barnets ankomst og ved gennemgangen af protokollen, spil i smågrupper med fokus på samværet og i kommunikationen med børnene om dagens program. Arbejdet med struktur og relationer går også igen i udendørslegene i frikvartererne.

De tydeligste resultater af dette indsatsområde kan ses i forhold til det man kunne kalde morgenrutinen, dvs. de voksnes tidlige fremmøde, ritualet med at hilse på børnene enkeltvis og gennemgangen af dagens program. Medarbejdernes erfaringer tyder på at børnegruppen profiterer af denne start på dagen.

Det andet indsatsområde går ud på at sætte fokus på trivsel og relationer i børnegruppen via trivselssamtaler. Erfaringerne viser at sociogrammet er et godt udgangspunkt for at reflektere over relationerne i klassen og identificere hvilke relationer der skal følges op på.

Fokus på trivsel og relationer i børnegruppen går igen i smågruppeaktiviteterne og i arbejdet med at skabe gode frikvarterer.

Det tredje indsatsområde indebærer systematisk fokus på alle børn ved at sikre et minimumssamvær mellem de voksne og det enkelte barn i en til en-aktiviteter og smågruppeaktiviteter. Erfaringerne viser at aktiviteterne giver mulighed for at opnå et bedre kendskab til børnene og deres relationer og at registreringen af aktiviteterne er et godt redskab til at sikre kontakten til alle børn.

Det fjerde indsatsområde vedrører samarbejdet med forældrene. Medarbejderne har iværksat et introforløb med særligt fokus på forældrenes fremmøde. Dette fokus viser sig i form af at invitationer udtrykker en klar forventning om forældrenes deltagelse i det pågældende arrangement, at de medarbejdere der har kontakt til forældrene op til skolestarten (i dette tilfælde SFO'en), minder forældrene om arrangementer, og at en skole-hjem-vejleder tager imod afbud og kontakter de forældre der ikke melder sig til. Under selve arrangementerne lægges der vægt på at inddrage forældrene og styrke deres indbyrdes relationer.

Medarbejdernes erfaring er at introforløbet har en positiv virkning på forældrenes fremmøde og deltagelse, men at det er nødvendigt med løbende opfølgning for at sikre et fortsat godt samarbejde om børnenes skolegang.